

Řád disciplinárny

(kázeňský)

středních škol českých.

Schválený výnosem vys. c. k. ministeria kultu a vyučování
ze dne 9. prosince 1874, č. 17002.

Cena výtisku 5 kr.

V Praze.

Z c. k. školního knihoskladu pro Čechy.

1875.

§ 1.

Řád disciplinárny obsahuje pravidla, jimiž žákům středních škol jakožto žákům ve svém chování spravovati se náleží.

Připomenutí.

Povinnosti, kterýchž jim k rodině a společnosti občanské šetřiti sluší, zde se neuvádějí; avšak zanedbávání a porušování jich, pokud ve školu působí, jest též podrobeno kázeňskému řízení školnímu.

§ 2.

Každý žák jest zavázán, aby ku všem členům sboru učitelského vždy byl uctivý, poslušný, upřímný a pravdomluvný.

Jak se mají žáci chovati ke sboru učitelskému.

Porušení povinné úcty, odepření poslušnosti, zatajení pravdy nebo lež potrestá se podle stáří a dospělosti rozumu vinníkova.

§ 3.

Ve spolek chovejtež se žáci svorně, přátelsky a laskavě; bylo-li komu ublíženo, nechť sobě u třídního nebo u ředitele stížnost vede.

Jak se mají chovati ke spolužákům.

Bez vědomí a svolení rodičů nebo jejich zástupců není žákům dovoleno, aby peníze nebo věci peněžitou cenu mající jiným darovali nebo půjčovali jakož i věci od rodičů jim svěřené si vyměňovali nebo prodávali.

Odcizí-li kdo nějakou věc, budiž cena její sebe nepatrnější, potrestá se co nejpřísněji.

§ 4.

Místnosti a nářadí školní a prostředky vyučovací jakož i šatstvo a školní potřeby spolužáků znečišťovati a jakoukoli škodu na nich činiti, přísně se zapovídá.

Jak mají s věmi škole nebo spolužákům náležejícími zacházeti.

Učiní-li kdo škodu z neopatrnosti, jest povinen ji nahraditi; pak-li z nezbednosti nebo zlomyslnosti, dostane se mu kromě toho domluvy a trestu.

Nevypátrá-li se škůdce, nahradí škodu třída, již se týče, po případě i více tříd.

§ 5.

O chození do školy a zameškávání jí.

Každý žák jest povinen po čas škole vyměřený pravidelně a nepřetržitě přicházeti k vyučování v předmětech povinných jakož i v těch nepovinných, ku kterým se přihlásil a přivolení sboru učitelského obdržel.

Počal-li se žák některému volnému předmětu učiti, nesmí bez výslovného svolení svého otce nebo poručníka a bez schválení sboru učitelského před koncem polouletí předmětu toho zanechat.

§ 6.

Nemůže-li žák pro překážku napřed známou do školy přijíti, ať vyprosí si odpuštění na jednu hodinu od učitele, kterýž v té hodině učívá, na celý den ode třídního, na delší dobu od ředitele.

Onemocnění aneb jiné netušené překážky buďtež ve 24 hodinách způsobem hodnověrným řediteli nebo třídnímu ohlášeny.

Jakmile žák opět do školy přijde, jest mu hodnověrným vysvědčením rodičů nebo jejich zástupců, v němž příčina a doba zameškání vytčena budiž, nepřítomnost svou omluviti.

Je-li odůvodněná pochybnost, že by žák pro nemoc školu byl zameškal, přísluší sboru učitelskému právo žádati, by se studující vysvědčením lékařským vykázal.

Aby nemusili žáci nejvyšších tříd písemného omluvení zameškaných hodin přinášeti, mohou býti dle usnesení rady učitelské třídním na tak dlouho osvobozeni, pokud se důvěry této lehkomyšlným školy obmeškáváním nestanou nehodnými.

§ 7.

Každé zameškání, ať v předmětech povinných ať v nepovinných, poznamená se ve třídní knize, vytkne u vysvědčení polouletním neb u vysvědčení na odchodnou; neomluvené zameškání potrestá se snížením známky z mravův a dle okolností trestem zostřeným.

Nepřijde-li žák po osm dní po sobě jdoucích do školy, neoznámě toho ani písemně ani ústně, vymaže se, za

vystoupilého jsa pokládán, z katalogův a nemůže leč se svolením c. k. zemské školní rady na ústav opět přijat býti.

I pro trvalé nepravidelné chození do školy, jemuž domluvami a tresty přítrž učiniti nelze, může studující z ústavu vyloučen býti.

§ 8.

Každý žák má všem na ústavu předepsaným pobožnostem vyznání svého svědomitě a důstojně obcovati.

Obcování pobožnostem.

Osvobození od nich udílí ředitel, sjednotě se s učitelem náboženství a s třídním, v jednotlivých případech pouze učitel náboženství.

Neslušné chování, zameškávání a opozďování z lehkomyšlnosti přiměřeně se potrestá.

§ 9.

Školní síně otvírají se čtvrt hodiny před vyučováním nebo před službami božími.

Jak se mají chovati před vyučováním a po něm chovati.

V této době nechť přijdou žáci se vnějškem a oblekem čistým, vstoupí do školy s hlavou odkrytou, sednou bez prodlení na místa jim vykázaná a očekávají tu, k nastávajícímu vyučování se připravující, v příslušné tichosti příchodu učitelova nebo znamení k odchodu.

Přicházejíce do školy a z ní odcházejíce aneb přecházejíce z jedné třídy do druhé, nemají žáci před stavením školním a uvnitř zbytečně meškati, aniž jakého hluku činiti.

§ 10.

Každý žák ať přinese pokaždé do školy všecky věci k vyučování potřebné.

Jak se mají chovati při vyučování.

Věci nepřístušné, zejména knihy, spisy, kresby a p. žákovi se odejmou a rodičům neb zodpovědnému dozorcí doručí.

§ 11.

Kdykoli vstupuje nebo odchází ředitel, učitel aneb jiné osoby, jimž žáci úctou povinni jsou, nechť ji povstáním ze svých míst vzdají.

§ 12.

Při vyučování jest žákům celou svou pozornost obraceti ku předmětu, jemuž se vyučuje, všelikého pak vyrušování a obírání se jinými věcmi bedlivě se varovati.

Žádný žák nesmí, leč učitelem vybidnut neb otázan jsa, při vyučování mluvit. Má-li co říci, ať si zjedná k tomu dovolení zdvihnutím ruky nebo povstáním ze svého místa.

§ 13.

Vycházení ze školy při vyučování dovolí se jednotlivým žákům jen výjimkou.

Přestávka mezi druhou a třetí hodinou jest k zotavení určena.

Kde školní stavení tak jest zřízeno, že žáci v přestávce buď uvnitř ústavu neb na blízku něho volněji pohybovatí se mohou, udržuje při tom pořádek sbor učitelský.

Žáky při vyučování vyvolávají jest z pravidla jen učitelům dovoleno, do síní školních vstupovati jen představeným a těm osobám, kterýmž tyto dovolení k tomu dají.

§ 14.

O pilnosti domácí.

Kromě hodin školních budiž žákovou domácí prací, aby výkladům školním dokonale se naučil, cvičením a opakováním důkladně si je osvojil, úkoly písemné samostatně a svědomitě vypracoval a na další vyučování se připravil.

§ 15.

O čtení soukromém.

Potřebám soukromého studia a čtení vyhoví se knihovnou ústavu.

Knihy z ní vypůjčené odvedou se v ustanovené lhůtě knihovníkovi.

Kdoby škodu na nich učinil neb je ztratil, dá přiměřenou náhradu.

Knihy ze zápůjčních knihoven si vypůjčovati a špatně rozšiřovati se zakazuje; tiskopisy deanné neb ob čas vycházející lze jen se svolením ředitelovým odebíratí.

§ 16.

I mimo školu chovejtež se žáci mravně, slušně a zdvořile. Jak se mají žáci mimo školu chovati.

§ 17.

Shromáždovati se příčinou literárního vzdělání a ušlechtilé zábavy za přítomnosti učitelovy, vycházky vědecké konati vedením učitelovým a s vědomím ředitelovým žákům jest dovoleno.

Rovněž i koupání a klouzání na místech veřejným úřadem k tomu určených, dále hry ballonem a míčem a jiné ku cvičení těla sloužící hry, šetří-li se při nich podmínek sborem ustanovených, jsou žákům dovoleny.

§ 18.

O peníze hráti zapovídá se všude; v hostincích, kavárnách a podobných místnostech jest každá hra zakázána.

Žáci proti tomu jednající, nebude-li napomenutí nic platné, vyloučí se z ústavu.

§ 19.

Do hostinců a kaváren docházení zapovídá se vůbec, leč že by šel žák s rodiči svými neb jejich zástupci.

Pokud by žákům vyšších tříd dovoliti se mělo, aby sami do slušných, mládeži nezávadných místností toho druhu docházeli, o tom rozhodne podle místních poměrů sbor učitelský.

Neslušné chování, opilství, hádky a jakékoli výtržnosti potrestají se co nejprísněji, dle potřeby i vyloučením.

§ 20.

Do veřejných plesův a tanečních zábav choditi jest zakázáno.

Společenské neb domácí plesy mohou žáci jen s rodiči svými nebo jejich zástupci navštěvovati, bez nich jen s dovolením ředitele nebo třídního.

Taneční zábavy pořádati žákům dovoleno není.

Pokud žáci veřejného vyučování v tanci aneb veřejného v něm se cvičení účastniti se smějí, o tom rozhoduje v jednotlivých případech sbor učitelský.

§ 21.

Žáci čtyř nižších tříd smějí jen s rodiči nebo jejich zástupci, ale žáci tříd vyšších mohou sami s vůlí rodičů nebo jejich zástupcův a s dovolením ředitele nebo třídního do divadla choditi.

Na divadle hráti žákům se zapovídá.

K veřejným přelíčením mohou žáci jen s dovolením ředitele nebo třídního choditi.

§ 22.

Pozdě na večer po ulicích choditi, leč by nutná potřeba to kázala, zbytečně se potulovati vůbec, umlouvati a scházeti se k zábavám ducha hubícím a mravy kazícím není dovoleno.

§ 23.

Kouřiti zapovídá se žákům čtyř nižších tříd vůbec, žákům tříd vyšších ve stavení školním a na ulici uvnitř obvodu městského.

§ 24.

Mezi sebou spolky zřizovati nebo členy spolků býti, jednot studentských se účastniti, spolkové neb jiné odznaky nositi jest zakázáno; při jednotlivých produkcích spolkových spolu působiti dovoluje se jen se svolením ředitelovým.

Kdoby proti tomuto zákazu jednali, mohou, kdyby jednou napomenuti jsouce neuposlechli, z ústavu býti vyloučeni.

§ 25.

Peníze k nějakému účelu sbíratí není žákům bez svolení ředitelova dovoleno.

§ 26.

Ovace (poety) jakékoli pořádati lze jen s přivolením ředitelovým.

§ 27.

Plody ducha svého u veřejnost podávati není žákům bez přivolení sboru učitelského dovoleno.

§ 28.

Vyhledati nebo změniti byt neb odpovědného dozorce O opatření bytu, stravy a odpovědného dozorce. přísluší rodičům žakovým, kteřížto své první opatření jakož i každou změnu řediteli a třídnímu oznámíti mají.

Kteréž zprávy zástupcům rodičů ze školy se posílají, buďtež za takové pokládány, jakoby rodičům samým se podávaly.

V hostinci obědvati nebo bydleti může jen ředitel za zvláštních okolností dovoliti.

§ 29.

Objeví-li se ze skutkův na jisto postavených domácnost, v níž svěřenec jest, mravnosti nebo vědeckému prospěchu jeho záhubnou, má sbor učitelský právo na rodičích žádati, aby jej jinam na stravu a do bytu dali, ba i žáka vyloučiti, jest-li že by se opětne žádosti nevyhovělo.

§ 30.

Očekává se, že i o prázdninách žáci mravopověstně se Jak se mají o prázdninách žáci chovati. chovati budou; pak-li tak neučiní, bude jim z toho odpovídati.

§ 31.

Vysvědčení pololetně vydávané jakož i vysvědčení Jak a vysvědčení maturitní zacházeti mají. maturitné platí za veřejné listiny; pokazí-li je kdo úmyslně, potrestá se dle řádu disciplinárního, poruší-li kdo pravost jejich, bude kromě toho dle práva trestního stíhán.

§ 32.

Čeho težití,
vystupuje-li ze
školy.

Vystoupení své z ústavu má každý žák oznámiti řediteli; vysvědčení na odchodnou obdrží jen tenkrát, jest-li že se vykáže přivolením rodičů.

§ 33.

Jak se trestají
přestupky řádu
kazaného.

Přestoupení těchto nařízení stihá se tresty.

§ 34.

Připomenutí.

Za menší, z nerozvážení pochodící obmeškání povinnosti dostane se žáků připomenutí.

§ 35.

Napomenutí,
domluva a důtka.

Nebylo-li při lehčích přestupcích připomenutí nic platné, jakož i udají-li se hrubší poklesky, přikročí se k přísnějšímu napomenutí a k domluvě, kteráž se dle okolností zostruje tím, že

1. udělí se od učitele předmětu školního neb ode třídního,
2. poznamená ve třídní knize,
3. pronese slavným způsobem jakož důtka od ředitele před žáky neb v poradě učitelské.

§ 36.

Tresty.

Tresty, jichž ve škole užití lze, jsou:

A) Ve třídách nižších:

1. Podržení žáka ve škole po skončeném vyučování za náležitě dohlídky učitelovy, aby se doučil tomu, čehož zanedbal.
2. Degradace čili posazení žáka na místo nižší buď v některých nebo ve všech hodinách vyučovacích.

B) Ve všech třídách:

3. Trest karceru, jenž dle velikosti přestupku až na 16 hodin vyměřiti se může, vždy s písemnou prací spojen

jest a témuž žáků vícekrát než dvakrát v jednom roce školním, a to ne déle osmi hodin v jednom dni se neukládá.

4. Vyloučení z ústavu.

Tresty pod č. 3. a 4. uvedené ukládají se nálezem sboru učitelského, a davá se o nich rodičům nebo jich zástupcům věděti.

§ 37.

Vyloučení z ústavu nastupuje:

a) jest-li že nepřišel žák po osm dní do školy, aniž se omluvil neb

Vyloučení
z ústavu.

b) jest-li že trvale nepravdělně do školy chodil (§ 7.);

c) jest-li že žák v obou polouletích téhož roku školního obdržel vysvědčení třídy třetí aneb, nucen byv školu opakovati, pro druhou neb třetí hlavní známku do vyššího ročníku postoupiti nemůže;

d) jest-li že nedbalostí jeho ani domluvami ani tresty přítrž učiniti nelze nebo shledá-li se při něm za delší dobu více jiných poklesků;

e) jest-li že se objeví při něm rozhodná vzdorovitost a nemravnost, zvláště byla-li by tato mravností ostatních žáků nebezpečnou;

f) dle §§ 18., 19., 24., jest-li že napomenutí žáka, dle § 29., jest-li že vyzvání rodičů s účinkem se minulo.

Příčiny vyloučení vytknou se u vysvědčení na odchodnou.

§ 38.

Ukáže-li se přijatí žáka z některého ústavu vyloučeného i každé jiné škole nečestným a nebezpečným, navrhne sbor učitelský, aby žák ze všech ústavů vyloučen byl.

Vyloučení ze
všech ústavů.

Vyloučí-li se žák dle § 37. b, d, e, f, jest k tomu třeba potvrzení c. k. zemské školní rady; vyloučí-li se dle § 38., potvrzení vys. c. k. ministeria kultu a vyučování.

Řediteli přísluší právo nálezem porady učitelské vyloučenému žáků ihned zapověděti do školy choditi, byla-li by ponechání jeho ve škole mravností ostatních žáků nebezpečným.

§ 39.

Když žák vysvědčení neobdrží.

Vyhne-li se kterýž žák uloženému trestu odejda z ústavu, nedostane vysvědčení odchodního.

§ 40.

Jak trest ve známku z mravů působí.

Odbytím si trestu není žák spolu zbaven následků, kteréž přestupek dle své povahy vzhledem ku známce z mravů má; avšak mohou, jest-li že se žák upřímně polepší a na dále neúhonně se chová, následky tyto zmírněny, dle okolností zcela zrušeny býti.

§ 41.

Kde se může na uložené tresty stížnost vésti.

Rodiče nebo jich zástupcové mohou si na uložené tresty u ředitele nebo u c. k. zemské školní rady ve čtrnácti dnech stížnost vésti.

Müdrich